

Донецької області, Артемівського міськрайонного суду Донецької області :Рішення Вищої ради правосуддя від 19.12.2024 № 3707/0/15-24 URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/3707_19_12_2024.pdf.

6. Про зміну територіальної підсудності судових справ Мар'їнського районного суду Донецької області: Рішення Вищої ради правосуддя від 21.01.2025 № 96/0/15-25 URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/96_21_01_2025.pdf

7. Перелік судів, територіальну підсудність яких було змінено у зв'язку з неможливістю здійснювати правосуддя під час воєнного стану: Офіційний сайт судової влади України: веб-сайт. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Zagalna_tablica_sudiv_06_01_2025.pdf (дата звернення: 31.01.2025).

8. Перелік судів, територіальну підсудність яких відновлено: Офіційний сайт судової влади України: веб-сайт. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/rozporyadjennya/07_08_2023_Vidnovleno_pidsudnist.pdf (дата звернення: 31.01.2025).

9. Постанова Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України від 24 червня 2024 року по справі № 554/7669/21. Єдиний державний реєстр судових рішень: веб-сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120029704>.

10. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1402-19> (дата звернення: 31.01.2025).

11. Устінова-Бойченко Г.М., Скрябін О.М. Особливості визначення територіальної юрисдикції (підсудності) справ під час воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4. 2023. С. 231-233. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/55.pdf.

12. Ухвала Нетішинського міського суду Хмельницької області від 22.02.2023 року по справі № 679/193/23. Єдиний державний реєстр судових рішень: веб-сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109124648>.

13. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n6039> (дата звернення: 31.01.2025).

Наталія БРАТІШКО

фахівець групи захисту
інтелектуальної власності
відділу організації наукової діяльності
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0009-0009-5138-0473>

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

В сучасних умовах глобалізації та інновацій важко уявити економічні відносини без інституту інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність є основою сучасного економічного розвитку кожної країни, а реалізація права особи на вільний розвиток своєї індивідуальності, що виявляється через втілення неповторності свого внутрішнього світу в результатах творчості, є основним і фундаментальним правом людини. Одним із багатьох основоположних завдань держави є забезпечення свободи творчості, гарантування та захист прав, пов'язаних з результатами інтелектуальної та творчої діяльності. З моменту проголошення незалежності в Україні створено відповідну законодавчу базу, яка регулює питання інтелектуальної власності. Ця законодавча база забезпечує власникам можливість безперешкодно реалізовувати свої права та отримувати підтримку від уповноважених у цій сфері державних органів як у повсякденній діяльності, так і під час звернення до суду. Сьогодні в Україні, в умовах особливих обставин, пов'язаних під час дії воєнного стану, дослідження захисту прав інтелектуальної власності є особливо актуальним.

Для забезпечення обороноздатності України, захисту безпеки населення та інтересів держави Указом Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року введено воєнний стан. Відповідно до ч. 3 цього Указу у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості

запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [1]. Стаття 55 Конституції України не входить до переліку конституційних норм, що гарантують права, які обмежуються в період дії воєнного стану. Тому право кожного захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань будь-якими не забороненими законом засобами не обмежується в період воєнного стану.

На сьогодні сфера інтелектуальної власності мужньо приймає виклики та долає перешкоди, хоча і зазнала багатьох законодавчих змін. До прикладу, подання реєстраційних заяв. Заяви можна подавати двома способами. Перший – у паперовій формі: надсилати поштою або подавати особисто до відомства. Другий – в електронному вигляді за допомогою спеціального програмного забезпечення.

Саме у період воєнного стану формальні вимоги до подання документів були спрощені: дозволено подавати заяви, клопотання і заперечення через електронні системи або електронною поштою з використанням скан-копій документів, засвідчених електронним підписом.

Передбачається, що електронний формат звернення є більш зручним. Тут не потрібно залучати поштові, друковані документи, крім цього, можна відстежувати заявки з особистого кабінету на сайті відомства. Приємним бонусом є зниження на 25 % збору за подання заявки на торговельну марку [2].

З метою захисту прав власників інтелектуальної власності прийнято Закон України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України». Метою прийняття закону було недопущення втрати прав інтелектуальної власності на період дії воєнного стану, коли можуть бути обмежені права і свободи громадян і запроваджені обмеження для юридичних осіб. Призупинення перебігу встановлених законом строків розпочалося 24 лютого 2022 року і триватиме до скасування правового режиму воєнного стану. Зокрема, зупинено строки на виконання таких дій: подання заперечення проти заявки або дії про міжнародну реєстрацію в Україні; поновлення прострочених строків; оскарження рішення ІР-офісу за заявкою в суді або до апеляційної палати; подання заяви про визнання недійсними прав на винахід та сплата мита.

1 січня 2023 року для сфери інтелектуальної власності знаменувалося важливою подією – набув чинності новий Закон України № 2811-IX «Про авторське право і суміжні права». Він став результатом ґрунтовної роботи, спрямованої на:

- гармонізацію українського законодавства з європейськими нормами у цій сфері. Це стало ключовим кроком на шляху виконання зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС;
- введення нових, сучасних положень, яких до цього не було в українському законодавстві. Це дозволило краще відповісти на актуальні потреби авторів та правовласників контенту в цифрову епоху;
- уточнення існуючої термінології для забезпечення чіткості та однозначного трактування норм закону;
- виключення застарілих норм, які втратили свою актуальність в сучасних умовах [3, с. 241].

Варто зауважити, що запровадження воєнного стану формально не впливає на процес здійснення судочинства і тому звернення до суду за захистом прав інтелектуальної власності є ефективним, коли: сторонам необхідне імперативне рішення уповноваженого органу; сторони не можуть самостійно врегулювати конфлікт; є необхідність, щоб рішення поширювалось на необмежене коло осіб. Крім того, судовий захист прав інтелектуальної власності в період воєнного стану може бути не ефективним недоліком судового способу захисту, серед яких: довготривалість судового розгляду справи; фінансова затратність судового розгляду; неможливість бути фізично присутнім на судовому засіданні або неможливість долучити необхідні докази через воєнні дії на певних територіях; рішення суду не зможе задовольнити обидві сторони, а тому при вирішенні спору судом конфлікт може тривати або переростати в інший конфлікт та зачіпати більше коло осіб.

На сьогодні суди продовжують працювати у звичайному режимі, але з дотриманням заходів безпеки воєнного часу. Участь у судовому засіданні можлива за особистої присутності сторін, або їх представників, або в режимі відеоконференції. Процесуальні документи можна подати за допомогою сервісу «Електронний суд», а також поштою. Причому законодавством України передбачено використання як звичайних, так й

електронних доказів.

Проаналізувавши статистичні дані місцевих, апеляційних судів та Верховного Суду, можна відмітити спад кількості справ у 2020 та 2022 роках та зростання у 2021 та 2023 роках. Хоча на даний час показники ще не повернулись до рівня довоєнних років.

У місцевих судах більшість спорів стосується справ про авторське право та суміжні права (56 %) та щодо прав на торговельну марку (27 %).

Удвічі менше розглядаються справ про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок (13,5 %). Щодо права попереднього користування показник є найменшим (3,5 %) [4].

Стосовно особливості використання способів альтернативного вирішення спорів, то їх перелік не є вичерпним, адже розвиток суспільної свідомості, з однієї сторони, та розвиток інформаційних технологій, з іншої, дають можливість розвивати та розширювати систему альтернативного вирішення спорів. Дані способи є універсальними та гнучкими, що дає можливість говорити про ефективне та безперешкодне використання їх в умовах воєнного стану. Окрім того, способи альтернативного вирішення спорів можуть бути легко переміщені в цифрове середовище. Такі процедури як медіація, фасилітація, переговори та арбітраж вже у всьому світі проводяться на різних комунікаційних платформах в режимі онлайн [5, с. 747-748].

Отже, слід зауважити, що захист об'єктів інтелектуальної власності під час дії воєнного стану є надзвичайно важливими для забезпечення постійного прогресу та розвитку інновацій навіть у важкі часи. Незважаючи на значні проблеми в державі та невизначеність, захист прав інтелектуальної власності стає вирішальним для підтримки успішного навколишнього середовища для творчості, досліджень та винахідництва.

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 11.02.2024).

2. Аспекти захисту інтелектуальної власності в Україні під час війни. URL: <https://unba.org.ua/publications/9042-aspekti-zahistu-intelektual-noi-vlasnosti-v-ukraini-pid-chas-vijni.html> (дата звернення: 11.02.2024).

3. Комарницька І.І., Буцяк М.М. Захист прав інтелектуальної власності під час воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 06. С. 238-242.

4. Показники розслідування та розгляду ІР справ вийшли на рівень до повномасштабного вторгнення, - звіт Центру спостереження IPR. URL: <https://nipo.gov.ua/ipr-zvit-lypen2024/> (дата звернення: 11.02.2024).

5. Галупова Л. І. Захист прав інтелектуальної власності в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)*: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 17 черв. 2022 р. С. 745-749.

Ганна ГОФЕЛЬД

старший викладач кафедри
цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту № 5
Харківського національного
університету внутрішніх справ
(м. Харків, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-7859-836X>

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПОНЯТТЯ ФРАУДАТОРНОСТІ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ЮРИДИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Тема фраздаторних правочинів та фраздаторних дій є актуальною в умовах сьогодення для формування судової практики, розбудови юридичних наук та формування таких компетентностей та знань у правничої спільноти України.

Проблемні питання фраздаторних правочинів, фраздаторних дій та поведінки, що направлені на досягнення фраздаторного результату є предметом наукових досліджень та неодноразово вирішувались у справах Касаційного цивільного суду та провадженнях